

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2558

av Finn Bengtsson (M)

Ändrat huvudmannaskap för universitetssjukhusen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att överlåta ansvaret för universitetssjukhusen till staten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tidigare har universitetssjukhusen styrts huvudsakligen av sjukvårdshuvudmännen, det vill säga landstingen. Idag finns bättre möjligheter för universiteten att påverka och ha inflytande över beslut som rör universitetssjukhusen. Detta är utmärkt.

Men klinisk forskning i allmänhet och läkemedelsstudier i synnerhet fortsätter att gå kräftgång i vårt land. I detta är starka och forskningsfokuserade universitetssjukhus naven för att verksamheten ska vända i en positiv riktning. Att alliansregeringen ökade forskningssatsning i förra årets statsbudget är naturligtvis ett väldigt viktigt ekonomiskt inslag för att vända den vikande trenden av patientnära forskning i Sverige. Men allt är inte en fråga om pengar för att Sverige ska återta en internationell tätposition i klinisk forskning.

Även om ansvarsfördelningen mellan landsting och stat för att leda universitetssjukhusen har förskjutits till det bättre under alliansregeringens tid är fortsatt rutinklinisk verksamhet överprioriterad vid universitetssjukhusen på bekostnad av den kliniska forskningen. Åtminstone om det övergripande målet är att Sverige ska inta en internationell tätposition.

Ett exempel på att rutinsjukvård fortfarande prioriteras framför det statliga ansvaret av medicinsk utbildning och klinisk forskning vid svenska universitetssjukhus är det avtal om läkarutbildning och forskning m.m. (det så kallade ALF-avtalet) som reglerar statens ersättning till sjukvårdshuvudmannen på universitetssjukhusen för de merkostnader som

läkarutbildningen medför och i vilket även klinisk forskning ingår. I kortare ordalag benämns ibland ALF-avtalets omfattande resurser som ”intrångsmedel”, det vill säga att medicinsk utbildning och klinisk forskning ses som ett intrång i den rutinkliniska sjukvården som bedrivs vid ett universitetssjukhus och inte tvärtom!

Ett annat och kanske än mer skrämmande exempel på att sjukvård prioriteras framför forskning, är att långt ifrån alla som bevisligen på goda forskningsmeriter erövat rätten till ALF-medelstildelning har möjlighet att ens utnyttja dessa resurser fullt ut. Detta på grund av att sjukvården som bedrivs vid universitetssjukhusen är så överbelastad med rutinverksamhet att det inte ens finns möjligheter till ”intrång” av klinisk forskning trots att intrångsmedel tilldelats, vilka under dessa omständigheter ”brinner inne” och inte utnyttjas alls.

I detta sammanhang är det viktigt att notera att det ALF-avtal som just nu avtals för en längre framtid har viktiga inslag av så kallad bed-side medicin-forskning, dvs. patientnära forskning som i forskningsrådets grundforsknings-överviktiga bedömning ofta kommer till korta för den allmänna medicinska forskningsutvecklingen. Detta måste motverkas, och har till viss del gjorts så genom att exempelvis det medicinska Vetenskapsrådet fått i uppdrag att införa en ny bedömningsgrund som bygger på att stimulera patientnära forskning som inte alltid måste ha en grundforskningsbetonad utgångspunkt. Detta sagt, så är det fortfarande så att universitetssjukhusens primära uppgift måste vara att prioritera forskning av olika slag framför produktion av rutinsjukvård. I annat fall är Sveriges konkurrenskraft inom utvecklingen av klinisk medicin allvarligt hotad.

För att därför råda bot på det tillstånd av prioritering av rutinsjukvård på bekostnad av den kliniska forskningens utveckling vid svenska universitetssjukhus föreslog jag under föregående riksmöte att man skulle ändra huvudmannaskapet för universitetssjukhusen från delat ansvar med övervikt för landstingsstyrning till att övergå till att vara ett enda huvudansvar för staten istället.

Utskottet behandlade denna motion 2014/15:2352 och avslag den. Men när jag söker finna utskottets avslagsmotivering noterar jag att den saknas i det aktuella betänkandet som huvudsakligen berör Socialstyrelsens nationella riktlinjer, riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården m.m.

Jag vill därför fästa utskottets uppmärksamhet på den aktuella frågeställningen och motiven för att staten övertar huvudmannaskapet för landets universitetssjukhus. Jag vill att riksdagen med bifall av den aktuella motionen ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)